

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 74/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

64/2008 (VIII.18.) sz.

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ budapesti lakos 2008. május 25-én előterjesztett, **panaszára indult eljárásban** a 2008. augusztus 18-án – Dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – megtartott zárt ülése alapján **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor**, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93/A. §-ának (6) bekezdése szerint, állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

Panaszos a vele szemben 2008. május 18-án, Budapesten, az V. kerület József Nádor téren történt rendőri intézkedés (igazoltatás) tárgyában terjesztett elő panaszt, melyben kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

1) A panaszos beadványában előadja, hogy 2008. május 18-án 15 óra körüli időben a Budapest, V. kerület József Nádor téren fényképeket készített a helyszínen zajló közterületi rendezvényről. Ekkor három rendőr lépett oda hozzá, akik megfelelő köszönés, megszólítás és tisztelgés nélkül a személyi igazolványát kérték. A panaszos a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

kérést szakszerűtlennek és jogszerűtlennek tartotta, de annak eleget tett. Kifogásolta továbbá, hogy az intézkedő rendőr szolgálati azonosító jelvénye nem a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 12/2006. (IX. 27.) ORFK utasításnak (a továbbiakban: Öltözködési Szabályzat) megfelelően volt elhelyezve. A panaszos állítása szerint a vele szemben intézkedő r. zászlós személyes adatait rádión keresztül – mások által is hallhatóan – továbbította, és kérte őt, hogy ne készítsen fénykép- és hangfelvételeket, majd iratai ellenőrzése közben utalt rá, hogy megjegyezze az ő és társai nevét, és ha a fénykép- és hangfelvételeket később bármilyen formában nyilvánosságra hoznák, személyiségi jogi pert fog indítani. A panaszos azon észrevételeire, amelyekben szóvá tette, hogy a rendőr intézkedése és öltözéke nem felel meg a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat), valamint az Öltözködési Szabályzat rendelkezéseinek, az intézkedő r. zászlós végül minősíthetetlen hangnemben szőlt vissza, és az intézkedést fényképező újságírókat is hasonló hangnemben szólította meg. A panaszbeadvány mellékleteként csatolt CD lemez tartalmazza a helyszínen készített fénykép- és hangfelvételeket. A fényképeken látható, hogy több rendőr is szolgálati azonosító jelvényét a panaszos által kifogásolt helyen, ruházata ujján viseli. A hangfelvételen jól hallható az igazoltatás során elhangzott és a panaszos által sérelmezett trágár hangnemű rendőri megszólalás.

A panaszos első sorban a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés indokoltságát, jogalapját, valamint különösen az intézkedő rendőr túrhetetlen kijelentését sérelmezi.

2) A panasz alapján a Testület megkereste a Budapesti Rendőrfőkapitányságot (a továbbiakban: BRFK) és a BRFK XII. Kerületi Rendőrkapitányságot, és tájékoztatást kért arról, hogy a panaszban írt időpontban érvényben volt-e fokozott közbiztonsági ellenőrzés a területen, illetőleg volt-e a panaszban említett rendezvénnyel összefüggésben bármilyen parancsnoki utasítás, amely alapján az ott szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedhettek, igazoltatásokat hajthattak végre, valamint megküldeni kérte az intézkedő rendőrök jelentéseit.

A BRFK valamennyi, a Testület által kért dokumentumot megküldte. A Budapest Rendőrfőkapitányának Rendészeti Helyettese (a továbbiakban: Rendészeti Helyettes) által készített jelentésből kiderül, hogy 2008. május 18-án a Budapest, V. kerület József Nádor téren a Kendermag Egyesület demonstrációjának rendőri biztosítása került végrehajtásra; valamint, hogy a Rendészeti Helyettesnek az említett rendezvény biztosítására készült 188-1/53/2008.TÜK sz. Biztosítási Terve tartalmazott a rendezvény megközelítési útvonalaira, illetve helyszínére fokozott ellenőrzésre vonatkozó utasítást. A Rendészeti Helyettes a jelentésben megjegyzi továbbá, hogy arra való tekintettel, hogy nem ún. kiemelt több kerületet, illetve kiterjedt helyszíneket érintő biztosításra került sor, így külön – fokozott ellenőrzés elrendelésére vonatkozó – egyedi utasítás nem került kiadásra, de erről a Biztosítási Terv vonatkozó része tartalmazott rendelkezést.

3) Az intézkedést foganatosító r. zászlós igazoltatásról készült jelentése szerint a r. zászlós az említett rendezvény helyszínén a BRFK II. századának kötelékében csapatrendőri feladatot hajtott végre, társaival együtt az útvonalat biztosította. Utal rá,

hogy a bejelentett demonstráció és ellendemonstráció miatt fokozott ellenőrzést rendeltek el. A r. zászlós látta, amint egy táskát viselő férfi – a panaszos – felé haladva többször megközelíti a védett útszakaszt, és azt, valamint a biztosító rendőröket fényképezi. Mikor a panaszos fényképezőgépét „provokatív módon a rendőrök arca elé tolta”, és úgy készített fényképeket, a r. zászlós megkérte, hogy ne közvetlenül az arcukat fotózza, illetve közölte vele, hogy a képük nem jelenhet meg az engedélyük nélkül. Erre a panaszos emberi és állampolgári jogaira hivatkozott, majd heves hangnemben kifejtette a véleményét a Rendőrségről és a Kormányról. Ekkor a r. zászlós igazolásra szólította fel a panaszost, és megkérte, hogy a táskáját mutassa meg. Ezeknek a panaszos eleget tett, de közben diktafonját az intézkedő rendőrök elé tartotta, és korábban is közölt negatív véleményét is többször megismételte. A panaszos adatait RK lapon rögzítették – ez később megsemmisítésre került –, illetve lekérték a BRFK XII. Kerületi Rendőrkapitányság ügyeletén keresztül.

A r. zászlós az igazoltatás végeztével ismét közölte nevét, jelvéyszámát, beosztási helyét, és tájékoztatta a panaszost a panasztételi lehetőségről. Mivel a panaszos többször is kifejezte nemtetszését az eljárással szemben, a r. zászlós parancsnokot kért a helyszínre, aki oda meg is érkezett, meghallgatta a panaszost, és szintén felvilágosította, milyen módon tehet panaszt. A jelentésben a panaszos által becsületsértőnek tartott rendőri megjegyzésekről, és az eljárás hangneméről nem esik szó.

A BRFK XII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője megküldte a fenti napon és időben a panaszossal szemben intézkedő r. zászlós írásos kiegészítő jelentését is. Ebből kiderül, hogy az intézkedésben a r. zászlós és két r. főtörzsőrmester vett részt, akik az intézkedést a biztonsági háromszög betartásával biztosították. Az igazoltatást a r. zászlós hajtotta vége. Ennek alapja a kiegészítő jelentés szerint az volt, hogy a rendezvény előtt tartott eligazításon az ott jelenlévő parancsnokok elmondták, hogy a területen demonstráció és ellendemonstráció is lesz, ezért a demonstrálók biztonsága érdekében kérték, hogy a biztosított területre történő belépésnél, vagy az azon történő áthaladásnál a gyanúsán viselkedő, más érzelmi beállítottságú, táskát viselő, illetve zászlót lengető személyeket előszűrőként igazoltassák.

Annak megítélése során, hogy a panaszos által csatolt hangfelvétel, illetve képfelvételek felhasználhatóak a Testület eljárásában, a Testület a legfelsőbb Bíróság gyakorlatára támaszkodott. A Legfelsőbb Bíróság e tárgyban - a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére (Ptk. 4. §) is utalva elsőként a BH1985. 57. szám alatt közzétett eseti döntésben adott iránymutatást. Kimondta, hogy a hangfelvételnek a bírósági vagy szabálysértési eljárásban bizonyítékként való előterjesztése felhasználásnak - nyilvánosságra hozatalnak - minősül és a felhasználás tényének megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a hangfelvétel készítése a személyiségi jog megsértésével vagy ilyen jogsértés nélkül történt. Az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Nem lehet ezért a hangfelvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha ez a hangfelvétel felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történik.

Erre tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy a felvételek a Testület eljárásában bizonyító erővel rendelkeznek, azokat a Testület a vizsgálata során felhasználja.

II.

1) Az Rtv. 30. §-a alapján a Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására érdekében, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. Ezen cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat. A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében meghatározott a területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

A fenti rendelkezés alapján megállapítható, hogy a panaszossal szemben eljáró rendőrök – az Rtv. felhívott rendelkezése alapján – kellő joggalappal, jogszerűen intézkedtek, egyúttal jogszerűen hívták fel személyazonosságának igazolására és csomagjának átvizsgálására, mivel a tárgybeli időpontban – a Rendészeti Helyettes említett Biztosítási Tervének részeként – érvényben volt a fokozott ellenőrzés elrendelése; és amint a rendőri jelentésben is szerepel, az igazoltatásra külön is okot szolgáltatott, hogy a panaszos többször megközelítette a védett útszakaszt. Az igazoltatás és a csomagátvizsgálás jogalapja tehát a panaszos részéről nem vitatható.

2) Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A panaszról és a rendőrségi dokumentumokból is megállapítható, hogy a panaszos az intézkedést megelőzően, illetve annak foganatosítása alatt is mindvégig fénykép- és hangfelvételeket készített, valamint az intézkedő rendőrök adatait rögzítette. A rendőri jelentésekből, és a hangfelvételtől is kiderül, hogy az intézkedés végén a rendőrök közölték a nevüket, egyéb az azonosításukhoz szükséges adataikat, és tájékoztatták a panaszost a panasztételi lehetőségről – amellyel ő élt is. A Testület mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a panaszosnak módjában állt a rendőrök azonosításához szükséges adatokat megismerni, illetve a panaszjogra vonatkozó felhívás a jogszabályoknak megfelelően történt.

Az Öltözködési Szabályzat 6. sz. mellékletének 9. c) pontjának első fordulata szerint az azonosító jelvényt a zubbony, a szolgálati dzseki (téli, nyári), a hosszú és rövid ujjú ing (szürke vagy kék, fehér), a gyakorló zubbony, a motoros ruha (téli, nyári), valamint a

kutyavezető kabát bal mellényzsebében a zsebfedő alatt, annak rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában annak képzeletbeli helyére tűzve kell viselni. A 2. sz. melléklet 2. c), illetve 3. c) pontjaihoz fűzött megjegyzések első fordulata ugyanakkor úgy rendelkezik mind a régi típusú (szürke) gyakorló öltözetre, mind az új típusú gyakorló öltözetre, hogy ezek esetén a szolgálati azonosító jelvény viselése a szolgálati előjáró döntése értelmében – az adott szolgálati feladat időtartamára – nem kötelező.

A csatolt fényképmelléletekből több rendőr esetében is jól kitűnik, hogy viseltek ugyan szolgálati azonosító jelvényt, ám annak viselése e rendelkezéseknek nem felelt meg. Azonban a nem egységes öltözetek ellenére lehetőség volt a rendőrök azonosítására, mert a szolgálati azonosító jelvényt öltözetükön jól látható helyre helyezték el. Ezért ez az elhelyezési mód a panaszos semmilyen alapvető jogát nem érintette.

3) A panaszos által legsúlyosabbként megjelölt sérelem az volt, hogy – ugyan a panaszos folyamatos negatív véleménynyilvánításának hatására, de – a vele szemben intézkedő r. zászlós először fenyegető hangnemben azt közölte vele, hogy megjegyyezze az ő és társai nevét, és egy esetleges személyiségi jogi pert helyezett kilátásba; majd miután a panaszos többször is számon kérte a r. zászlóson a Szolgálati Szabályzat és az Öltözködési Szabályzat betartását, ő rendkívül durva, intézkedő rendőrhöz méltatlan stílusban szólt vissza neki. E megjegyzések – melyeket a panaszos beadványában le is írt – a mellékelt hangfelvételen jól hallhatók.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – alapvető jogot érintő sérelem a panaszos emberi méltósághoz való jogával összefüggésben merült fel; valamint a panaszolt intézkedés stílusa és hangneme beleütközik a megalázó elbánás tilalmába is (A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. §).

Az Rtv. 2. §-ának második mondata szerint a Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (Az arányosság követelménye.)

Amint az a panaszos beadványából, és a hangfelvétel-mellékletből is kitűnik, a r. zászlós által fogantatosított igazoltatás egyáltalán nem felelt meg a jogszabályi kritériumoknak; pedig ezen rendelkezések betartásában semmi nem akadályozta az intézkedő rendőrt, eleget tehetett volna a rá vonatkozó jogszabályi előírásoknak az intézkedés eredményességének veszélyeztetése nélkül. A Testület figyelembe vette, hogy az intézkedésről – a rendőrök tudomásával, igaz, beleegyezésük nélkül – hangfelvétel is készült, amely egyértelműen tartalmazza a panaszolt kijelentéseket. Ez is alátámasztja a panaszosnak a beadványából kitűnő azon álláspontját, hogy a rendőri intézkedés körülményei, súlyosan udvariatlan hangneme alkalmas volt arra, hogy az benne felháborodást keltsen. Az ilyen módon történő eljárás sérti az Alkotmány 54. § (1) bekezdésén alapuló emberi méltósághoz való jogát.

A Testület ismételten szükségesnek tartja megjegyezni, egyúttal felhívni a figyelmet arra, hogy nem elfogadható és célravezető – intézkedés foganatosításakor – a panaszban leírt rendőri magatartás, különösen a durva hangnem.

A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

A panaszolt rendőri intézkedés e kritériumoknak nem felelt meg.

4) A Testület annak mérlegelésekor, hogy egy adott rendőri intézkedés jelentős mértékben sért-e alapjogot, nem csak azt vizsgálja, hogy az érintett alapjog adott módon való csorbítása általában milyen mértékűnek minősül, hanem az adott ügy egyedi körülményeire is figyelemmel van.

A Testület arra a következtetésre jutott, hogy a jogsérelem mértéke – a tárgybeli esetben, annak összes körülménye alapján – eléri azt a szintet, amely a súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalást megalapozza; különös tekintettel arra, hogy a sérelem a panaszos emberi méltóságával összefüggésben merült fel.

A Testület álláspontja kialakítása során figyelembe vette a panaszos közrehatását is. A mellékelt fénykép- és hangfelvételekből kiderül, hogy a panaszos maga is folyamatosan, szándékosan kihívó és provokatív magatartást tanúsított; fel akarta hívni magára a rendőrök figyelmét, majd miután ez sikerült, az intézkedés alatt többször negatív véleményét hangoztatta, és rosszhiszeműen igyekezett hibát keresni az eljárásban.

Mindezek ellenére a Testület a fent írtak alapján megállapíthatónak tartotta a súlyos fokú alapjogsérelmet. Ennek oka a kifejezetten a panaszos személye és emberi méltósága ellen irányuló lealacsonyító, személyeskedő, jó ízlést sértő rendőri kijelentés fokozottan sértő jellege. A panaszos – kihívó viselkedése ellenére – nem tanúsított olyan magatartást, nem tett olyan kijelentést, ami egy ilyen rendőri megnyilvánulást indokolt volna; de egyébként sem képzelhető el olyan körülmény, ami ezt igazolhatná, menthetné. Az ilyen és ehhez hasonló esetekben – a nyilvánvaló kihívó magatartásnak ellenállva, azokra nem hasonló módon válaszolva – mindig az intézkedő rendőrnek kell tisztább fejjel és indulatoktól mentesen gondolkodnia, többet eltűrnie, felülkerekednie, és uralnia a helyzetet. Nem szabad engednie a provokációknak, és ezzel egy esetleges panaszeljáráshoz indokot szolgáltatnia önmaga ellen – ahogyan erre az intézkedés alá vont személy is bizonyára számított.

A Testület ezért a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2008. augusztus 18.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.

elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.

testületi tag

Dr. Féja András sk.

előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.

testületi tag

Megjegyzés:

A panasznak az országos rendőrfőkapitány a 25800/6/2008. RP. Határozatával helyt adott. A határozatot lásd a www.police.hu honlapon. (Feltöltés alatt – a Szerk.)